

4. 6. 2004

ID: 26592

Předběžně vykonatelný rozsudek

Poskytuje-li účastník pracovněprávního vztahu plnění jen proto, že mu to bylo uloženo předběžně vykonatelným rozsudkem, nečiní tak ještě v úmyslu uspokojit nárok druhého účastníka tohoto vztahu; plnění poskytuje druhému účastníku pracovněprávního vztahu pouze na základě rozhodnutí soudu, pouze pro případ, že takovou povinnost skutečně má, a s vědomím, že mu musí být vráceno, jestliže se ukáže, že příjemci poskytnuté plnění nenáleží.

Poskytuje-li účastník pracovněprávního vztahu plnění jen proto, že mu to bylo uloženo předběžně vykonatelným rozsudkem, nečiní tak ještě v úmyslu uspokojit nárok druhého účastníka tohoto vztahu; plnění poskytuje druhému účastníku pracovněprávního vztahu pouze na základě rozhodnutí soudu, pouze pro případ, že takovou povinnost skutečně má, a s vědomím, že mu musí být vráceno, jestliže se ukáže, že příjemci poskytnuté plnění nenáleží.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1758/2002, ze dne 30.4.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. S., zastoupeného advokátem, proti žalovanému B. a.s., zastoupenému advokátem, o odškodnění pracovního úrazu, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 55 C 337/95, o dovolání žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. března 2002 č.j. 26 Co 368/2001-151, tak, že usnesení krajského soudu se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně) domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za dobu od 1.9.1994 do 31.12.1997 celkem 55.810,- Kč s příslušenstvím. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že utrpěl u žalovaného v roce 1987 pracovní úraz a že žalovaný mu od roku 1987 hradí ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Ke dni 31.7.1995 žalobce rozvázal se žalovaným dohodou pracovní poměr a "odešel k jinému podniku, kde pracuje ve své profesi". U nového zaměstnavatele však dosahuje nižší výdělek a žalovaný mu odmítá nahradit ztrátu na výdělků v plném rozsahu. Ještě v době trvání pracovního poměru účastníků žalovaný započítával do výdělků žalobce po pracovnímu úrazu též mzdu za práci přesčas, ačkoliv ji žalobce dosahoval zvýšeným pracovním úsilím; žalobce proto požaduje, aby mu žalovaný uhradil z tohoto důvodu za dobu od 1.9.1994 do 31.7.1995 částku 6.856,- Kč.

Žalovaný potvrdil, že žalobci poskytuje náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti z důvodu odpovědnosti za škodu při pracovnímu úrazu, který u něj žalobce utrpěl. Nesouhlasí však s názorem žalobce, že by výdělek za práci přesčas "při výkonu fyzicky a psychicky nenáročného zaměstnání vrátného" dosahoval zvýšeným pracovním úsilím. Poukazuje na to, že při výpočtu průměrného výdělků žalobce před vznikem škody bylo přihlédnuto také ke mzdě za práci přesčas a že není žádný důvod k tomu, aby k této mzdě - umožňuje-li žalobci jeho zdravotní stav

vykonávat přesčasovou práci - nebylo přihlíženo u jeho výdělků dosahovaných po pracovním úrazu. Tím, že rozvázal se žalovaným dohodou pracovní poměr a rozhodl se "pracovat na jiném pracovišti za méně příznivých pracovních podmínek", žalobce "vyvolal situaci" upravenou v ustanovení § 195 odst.3 zákoníku práce. Žalovaný proto nemá povinnost hradit žalobci ztrátu na výdělku, která se "opírá o následky změny zaměstnání".

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 21.1.1998 č.j. 55 C 337/95-43 rozhodl ve věci mezitímně tak, že "základ nároku žalobce je oprávněný". Dospěl k závěru, že mzdu za práci přesčas, již žalobce dosáhl u žalovaného v letech 1994 a 1995, je "nutno hodnotit" jako výdělek, kterého dosáhl zvýšeným pracovním úsilím. Po rozvázání pracovního poměru účastníků vykonává žalobce u současného zaměstnavatele stejnou práci jako u žalovaného (práci vrátného). Protože žalobci "nelze přičítat k tíži, že mu rytmus výkonu těžší práce u žalovaného nevyhovoval, a to i s přihlédnutím k nutnému počtu přesčasových hodin", a že "tedy změnil zaměstnavatele, nikoliv však pracovní zařazení", nelze dovést, že by si žalobce u nového zaměstnavatele "bez vážných důvodů opomenul vydělat více". Uplatněný nárok žalobce je proto co do základu "oprávněný".

K odvolání žalovaného Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 29.3.2000 č.j. 12 Co 202/98-60 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Dospěl k závěru, že základem nároku na náhradu škody způsobené pracovním úrazem je "otázka, zda je žalovaný odpovědný za tuto škodu vzniklou žalobci a zda je povinen hradit žalobci ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti". Vydání "mezitímního rozsudku" nelze - jak to učinil soud prvního stupně - založit na "důvodnosti žalobní argumentace žalobce". Podmínky pro vydání mezitímního rozsudku nebyly v posuzovaném případě "dány"; protože základ nároku je mezi účastníky nesporný a "tudíž je základ uplatněného nároku žalobce samozřejmě dán", je rozsudek soudu prvního stupně správný, "byť bylo nadbytečné mezitímní rozsudek o této nesporné otázce vůbec vydávat". Odvolací soud současně považoval "za vhodné" vyjádřit se k otázkám řešeným v rozsudku soudu prvního stupně a uvedl, že se závěry soudu prvního stupně ohledně požadavku žalobce na přiznání vyšší než vyplácené náhrady se ztotožňuje; bylo totiž prokázáno, že žalobce dosahoval svůj výdělek u žalovaného zvýšeným pracovním úsilím a že žalovaný proto postupoval v rozporu s ustanovením § 195 odst.1 zákoníku práce, když z tohoto výdělku při vyplácení náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti vycházel.

Městský soud v Brně poté, co žalobce s jeho souhlasem opět změnil žalobu, rozsudkem ze dne 16.5.2001 č.j. 55 C 337/95-130 žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci 98.611,- Kč s 10% úrokem za dobu od 1.10.2000 do zaplacení, a vyslovil, že v této části je rozsudek předběžně vykonatelný; současně rozhodl, že žaloba o zaplacení 6.856,- Kč s 15% úrokem od 1.11.1995 do zaplacení se zamítá, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 18.527,50 Kč k rukám advokáta, že žalovaný je povinen zaplatit České republice "na účet" Městského soudu v Brně "náklady státu" ve výši 13.837,- Kč a že žalovaný je povinen zaplatit České republice "na účet" Městského soudu v Brně soudní poplatek ve výši 3.950,- Kč. Soud prvního stupně ze shodných důvodů jako ve svém "mezitímním" rozsudku dospěl k závěru, že žalobce má na požadované plnění nárok, a vyšší náhrady za ztrátu na výdělku stanovil podle znaleckého posudku V. W.

Po té, co žalovaný podal proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně odvolání, sdělil žalobce soudu, že bere svou žalobu zpět, neboť žalovaný jeho nárok s výjimkou náhrady nákladů řízení uspokojil.

Žalovaný se zpětvzetím žaloby nesouhlasil. Uvedl, že nárok žalobce "v žádném případě neuznává" a

že přisouzenou částku zaplatil žalobci jenom proto, že soud prvního stupně vyslovil předběžnou vykonatelnost rozsudku, a že "chtěl předejít" tomu, aby žalobce vedl na jeho majetek "exekuci".

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 29.3.2002 č.j. 26 Co 368/2001-151 rozsudek soudu prvního stupně (s výjimkou výroku o zamítnutí žaloby) zrušil, řízení zastavil a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 17.217,- Kč k rukám advokáta, že žalobce je povinen zaplatit České republice - Městskému soudu v Brně na náhradě nákladů státu 899,- Kč, že žalovaný je povinen zaplatit České republice - Městskému soudu v Brně na náhradě nákladů státu 12.938,- Kč a že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 19.450,- Kč k rukám advokáta. Odvolací soud dovodil, že žalovaný se zpětvzetím žaloby nesouhlasil bez vážných důvodů. Nárok uplatněný žalobou totiž zanikl "splněním"; kdyby soud pokračoval v řízení (jak požaduje žalovaný), musel by žalobu zamítnout, aniž by mohl zkoumat, zda nárok žalobce "byl po právu či nikoliv", a, i kdyby dovodil, že nárok nebyl důvodný, neprojevilo by se to ve výroku rozhodnutí, neboť by nemohl uložit žalobci vrátit přijaté plnění žalovanému. Odvolací soud proto podle ustanovení § 222a odst.1 o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně (v odvoláním napadené části) zrušil a řízení zastavil.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že zaplatil žalobci přisouzenou částku jenom proto, že soud prvního stupně vyslovil předběžnou vykonatelnost svého rozsudku a že žalobce "hrozil" podáním návrhu na výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, jestliže žalovaný okamžitě nezaplatí. S rozsudkem soudu prvního stupně nesouhlasí, podal proti němu odvolání a žalobce "zneužil skutečnosti, že mu byla bezdůvodně soudem prvního stupně poskytnuta benefice předběžné vykonatelnosti výroku I. rozsudku, a poté, co obdržel od žalovaného požadovanou sumu", vzal žalobu zpět. Žalovaný dovozuje, že postupem odvolacího soudu byl zkrácen "na svých právech na dvouinstančnost soudního řízení", že oběma účastníkům nebylo poskytnuto rovné postavení a že se zpětvzetím žaloby nesouhlasil z vážných důvodů. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o usnesení, proti kterému je podle ustanovení § 239 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Podle ustanovení § 222a odst.1 o.s.ř. vezme-li žalobce (navrhovatel) za odvolacího řízení zpět návrh na zahájení řízení, odvolací soud zcela, popřípadě v rozsahu zpětvzetí návrhu, zruší rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení zastaví; to neplatí, bylo-li odvolání podáno opožděně nebo někým, kdo k odvolání nebyl oprávněn, anebo proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Podle ustanovení § 222a odst.2 o.s.ř. jestliže ostatní účastníci se zpětvzetím návrhu z vážných důvodů nesouhlasí, odvolací soud rozhodne, že zpětvzetí návrhu není účinné; v takovém případě po právní moci usnesení pokračuje v odvolacím řízení.

Vážné důvody, které opodstatňují nesouhlas se zpětvzetím žaloby, zpravidla spočívají v tom, že

žalovaný nebo jiný účastník řízení má právní nebo jiný (morální, procesně ekonomický apod.) zájem na tom, aby o žalobě bylo meritorně rozhodnuto. Vážný důvod k nesouhlasu se zpětvzetím žaloby má žalovaný v řízení, které může být zahájeno i bez návrhu (§ 81 o.s.ř.) nebo které mohlo být zahájeno i na jeho návrh (například v řízení o vypořádání společného jmění manželů), nebo zejména také tehdy, jestliže dokazování ve věci postoupilo tak daleko, že lze očekávat rozhodnutí soudu, a žalobce se zpětvzetím žaloby snaží zmařit vydání již očekávaného a pro něj nepříznivého rozsudku, vše za předpokladu, že nedošlo k platnému mimosoudnímu vyřešení věci dohodou účastníků.

V projednávané věci dospěl odvolací soud k závěru, že žalovaný se zpětvzetím žaloby nesouhlasil, aniž by k tomu měl ve smyslu ustanovení § 222a odst.2 o.s.ř. vážné důvody, neboť poskytl žalobci požadované plnění a uspokojením nárok žalobce zanikl. Kdyby odvolací soud pokračoval v řízení, musel by žalobu zamítnout bez ohledu na to, zda nárok žalobce "byl po právu či nikoliv". V případě, že by nárok žalobce nebyl důvodný, nemohl by mu odvolací soud uložit, aby přijaté plnění vrátil žalovanému. Žalovaný se zpětvzetím žaloby nesouhlasil z důvodu, že požadované plnění poskytl žalobci jen proto, že soud prvního stupně vyslovil předběžnou vykonatelnost svého rozsudku (v přisouzeném nároku), neboť nárok žalobce i nadále neuznává a podal proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání.

S názorem odvolacího soudu, že žalobcův nárok za této situace byl uspokojen poskytnutím požadovaného plnění ze strany žalovaného a že proto zanikl, dovolací soud nesouhlasí.

Podle ustanovení § 252 odst.1 zákoníku práce uspokojením nárok zanikne.

Podle ustanovení § 241 odst.1 věty první zákoníku práce vznik, změnu nebo zánik práva či povinnosti lze vázat na splnění podmínky.

Podle ustanovení § 162 odst.2 o.s.ř. na návrh může soud vyslovit předběžnou vykonatelnost rozsudku, a to ve výroku rozsudku, jestliže by jinak účastníku hrozilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy.

Uspokojení nároku nastává na základě jednostranného úkonu účastníka pracovněprávního vztahu, kterým poskytuje druhému účastníkovi tohoto vztahu předmět nároku s úmyslem splnit svou povinnost vyplývající ze smlouvy (dohody), ze zákona nebo jiného právního předpisu nebo z rozhodnutí soudu nebo jiného příslušného orgánu. Vyžaduje-li to povaha předmětu nároku (zejména spočívá-li v povinnosti něco dát), dochází k uspokojení nároku, jen jestliže druhý účastník pracovněprávního vztahu plnění svým jednostranným právním úkonem přijme nebo jestliže bude složeno v souladu se zákonem do soudní úschovy.

Probíhá-li mezi účastníky pracovněprávního vztahu řízení před soudem o nároku, který je mezi nimi sporný, může soud na návrh vyslovit za podmínek uvedených v ustanovení § 162 odst.2 o.s.ř. předběžnou vykonatelnost rozsudku, kterým přiznává alespoň část uplatněného nároku. Vyslovením předběžné vykonatelnosti rozsudku nastává povinnému účastníku pracovněprávního vztahu povinnost poskytnout druhému účastníku stanovené plnění bez ohledu na to, že rozsudek dosud nenabyl právní moci. Tím, že soud vysloví předběžnou vykonatelnost svého rozsudku, se neřeší a

nemůže řešit s konečnou platností opodstatněnost uplatněného nároku. Jedná se jen o prozatímní úpravu poměrů mezi účastníky a ten z nich, který podle předběžně vykonatelného rozsudku obdržel plnění, si musí být vědom toho, že je bude povinen vždy vrátit, ukáže-li se podle výsledku pravomocně skončeného řízení, že mu ve skutečnosti nenáleží.

Poskytuje-li účastník pracovněprávního vztahu plnění jen proto, že mu to bylo uloženo předběžně vykonatelným rozsudkem, nečiní tak ještě v úmyslu uspokojit nárok druhého účastníka tohoto vztahu; plnění totiž poskytuje druhému účastníku pracovněprávního vztahu pouze na základě rozhodnutí soudu, toliko pro případ, že takovou povinnost skutečně má, a s vědomím, že mu musí být vráceno, jestliže se ukáže, že příjemci poskytnuté plnění nenáleží. Úmysl splnit povinnost a uspokojit tak nárok účastníka pracovněprávního vztahu lze považovat za naplněný jen pro případ (s podmínkou), že se uplatněný nárok ukáže v řízení jako opodstatněný, a až tehdy, kdy bude věc s konečnou platností pravomocným rozhodnutím soudu vyřešena. Účastník pracovněprávního vztahu tedy poskytuje plnění stanovené předběžně vykonatelným rozsudkem jen podmíněně (zálohově); k uspokojení nároku druhého účastníka na základě plnění poskytnutého pouze podle předběžně vykonatelného rozsudku dochází jen tehdy, jestliže soud dospěje k závěru, že uplatněný nárok je opodstatněný, a až okamžikem, kdy k tomuto závěru v řízení dospěje (tj. rozhodnutím, kterým se řízení o věci končí).

Nejvyšší soud ČR z uvedených důvodů dovodil, že nárok účastníka pracovněprávního vztahu nezaniká podle ustanovení § 252 odst.1 zákoníku práce, jestliže mu druhý účastník poskytl požadované plnění jen na základě předběžně vykonatelného rozsudku. Uspokojení nároku v důsledku takového plnění nastává tehdy, dospěje-li soud v rozhodnutí, kterým se řízení o věci končí (a které posléze nabude právní moci), k závěru, že nárok je opodstatněný.

Je-li rozsudek soudu prvního stupně, u něhož byla vyslovena předběžná vykonatelnost (§ 162 odst.2 o.s.ř.) nebo který je předběžně vykonatelný ze zákona (§ 162 odst.1 o.s.ř.), napaden odvoláním, nemůže odvolací soud při projednání odvolání a při rozhodování o něm mimo jiné pominout, že podle předběžně vykonatelného rozsudku bylo poskytnuto plnění. I když tímto plněním nárok (zatím) nebyl uspokojen, musí být vzato v úvahu, že v důsledku takového plnění - jak uvedeno výše - nastane zánik nároku, dospěje-li odvolací soud v rozhodnutí, kterým se řízení o věci končí (a které posléze nabude právní moci), k závěru, že nárok je opodstatněný, a že i pro rozhodnutí odvolacího soudu je rozhodný stav v době vyhlášení jeho rozsudku (srov. § 154 odst.1 a § 211 o.s.ř.). V případě, že odvolací řízení je ovládáno systémem tzv. neúplné apelace (a tak tomu je i v projednávané věci), je poskytnutí plnění podle předběžně vykonatelného rozsudku soudu prvního stupně přípustnou novou skutečností (srov. § 205a odst.1 písm.e) a § 211a o.s.ř.), k níž může odvolací soud přihlídnout, jestliže byla za odvolacího řízení uplatněna (srov. § 212a odst.3 o.s.ř.). Dospěje-li odvolací soud k závěru, že uplatněný nárok je opodstatněný, musí na plnění, které účastníku pracovněprávního vztahu náleží, zaúčtovat plnění poskytnuté podle předběžně vykonatelného rozsudku soudu prvního stupně. Plnění, které podle závěru odvolacího soudu účastníku pracovněprávního vztahu náleží, mu pak může přiznat jen v takovém rozsahu, v jakém nebylo uhrazeno plněním poskytnutým podle předběžně vykonatelného rozsudku soudu prvního stupně; bylo-li uhrazeno zcela, je to důvodem k zamítnutí žaloby (vzájemné žaloby).

Z uvedeného vyplývá, že žalobcův nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, uplatněný v řízení před soudy, nemohl zaniknout způsobem dovozeným odvolacím soudem, neboť žalovaný mu poskytl plnění jen proto, že mu to bylo uloženo předběžně vykonatelným

rozsudkem soudu prvního stupně (zálohově). Za této situace měl žalovaný zejména procesněekonomický zájem na tom, aby o žalobě bylo rozhodnuto odvolacím soudem a aby se tak ukázalo, zda žalobce opravdu má žalobou uplatněný nárok. Okolnost, že by odvolací soud žalobu zamítl i tehdy, kdyby se ukázalo, že žalobci uplatněný nárok náleží a že současně zcela zanikl plněním poskytnutým žalovaným na základě předběžně vykonatelného rozsudku soudu prvního stupně, na uvedeném závěru nic nemění, neboť teprve v důsledku takového rozhodnutí odvolacího soudu by došlo k uspokojení nároku. Nejvyšší soud ČR proto dospěl k závěru, že žalovaný nesouhlasil se zpětvzetím žaloby z vážných důvodů a že tedy odvolací soud v rozporu s ustanovením § 222a odst.2 o.s.ř. rozsudek soudu prvního stupně (s výjimkou odvoláním nenapadeného výroku o zamítnutí žaloby) zrušil a řízení zastavil.

Protože usnesení odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud České republiky je zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem a § 243b odst.3 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)